

Han fyllde tomrummen

28.5.88 DN Gästan

Av REBECCA TARSCHYS

Tänk att det var Erik Glemme som skapade Norr Mälarstrand! Planterade dess björk- och pilpromenad, reste humlestängernas luftiga tempel, stensatte längs strandkanten och la dit bryggorna med sofforna och den sjukantiga serveringshyddan ute i vattnet! Och vidare utformningen av Rålabshovsparkens generösa sällskapslunga.

I alla år har jag tackat Holger Blom och möjligen hans företrädare Osvald Almquist för denna DN-skrapans viktiga närmiljö. De två var Glemmes överordnade stadsträdgårdsmästare som formulerade guldålderns parkpolitik från 1936 och fram till 1971- samt inte minst skaffade fram pengarna.

BLOMS MOZART

Men nu trettio år efter parkartisten Erik Glemmes för tidiga död 1959, femtiofyra år gammal, kan det sägas: Glemme var Bloms Mozart!

Hans geni igenkändes av chefen som nästan alltid kontraserade sin underlydandes skisser. Holger Blom/Erik Glemme står det i högra kanten på de ofta fint skrafferade visionerna av parker för samvaro och enskildhet och alla de växtdetaljerade planerna.

På utställningen (som öppnade i går fredag inne på Arkitekturmuseet och utanför i slutningen) om Glemmes flödande insatser för stockholmarnas rekreation, blir jag nästan tokig.

Att han, vars namn jag nästan inte hört, gjort så mycket! Flera av barn- och ungdomsårens plusställen, både såna som finns kvar och som försvunnit, är hans verk. Så självklara inslag i mitt stadslandskap att frågan om hur och varför de kommit dit aldrig ställts. Det bara skulle va så!

Erik Glemme, en lycklig och formbegåvad humanist.

Alla verkar ha det likadant med Glemme. Han fanns inte, men spåren sitter där i mångas sinnen:

Det var han som ordnade den självklart angenäma kioskmiljön i Humlegården.

LUSTIG KIOSK

Den lustiga Koburgkiosken mellan Nybroplan och Norrmalmstorg som osade **god** korv, enligt ryktet på order från en hemsjuk Sibylla (prinsessan), var Glemmes design!

Till Vasaparkens förtrollade stadsdelsoas skapade han de tre märkliga hängande stengträdgårdarna. Parkavdelningens villkor när Torsgatan måste breddas.

T-banans tillkomst innebar insatser. Till Odenplan ordnade Glemme det antydda omhändertagande stenmursrummet och T-banenedgångens fräckt svävande tak. Också den knäppa trekantiga glasskiosken är hans verk. Och vidare i grannskapet: den underbara (numera ganska van-skötta) parkanläggningen med sin damm mellan Stadsbiblioteket och

Handels, ständigt beundrad av tillresande Asplundfans. Glemmes! Han tog vara på Fåfängan och skapade Glasbruksparken med sin upphöjda frid och osannolika svandamm.

FÖRVANDLADE KUNGSAN

1953 när Stockholm fyllde 700 år var Glemme faktiskt tf stadsträdgårdsmästare medan Blom var tjänstledig. I en rykande fart fixades den sanddammiga trista kungliga parkens förvandling till stans folkliga sommarhjärta. Ny layout: gångvägar med mitten scenen med segeltaket och hela publikens öppna rum. Tetleys tepagod, Sju Sekels lätta japanska uteservering, salig i åminnelse, glasmontrarna, blomstergårdarna, springvattnet och belysningen. Mycket byggdes upp på plats direkt efter skisser. Ett gäng unga medarbetare, elever från Glemmes institution i formlära på teknisk, upplevde sitt livs skapande vär.

Detta "provisorium" som håller än idag även om det lätta artistiska handlaget fått vika och ytliga tillägg av trendmässigt slag kommit till. Under femtioalet var det annars i förorten Glemme suveränt bedrev sin konstart. De nya stockholmarna hade inga sommarställen, parken var deras fritidsmiljö.

Förre året så här års ordnade Arkitektföreningen en Glemmekväll till fots i stan, därtill inspirerade av nyupptäckarna av doldisen Glemme. Efter den kluvna upplevelsen av att ha återsett ett geni och insikten om det förfall hans arv är utsatt för, beslutades om uppföljning. Utställning och katalog i senaste numret av utmärkta stridsskriften Landskap!

Budskapet går fram: Kollektivt ser vi det nu 1988 betydelsen av att en lycklig och formbegåvad humanist en tid fick ta tag i stans tomrum och dess gamla och nya torg och parklandskap.

9s(2)

Sänd en tanke till Erik Glemme när ni vandrar längs Norr Mälarstrand.

Foto: ARKITEKTURMUSEET